

народних інструментів, можна зазначити, що проблематика народно-оркестрового виконавства не втрачає актуальності і в наш час. Вона залишається предметом активного наукового пошуку, проте аналіз наявної літератури виявляє певні лакуни в аспекті творчого переосмислення цього явища в контексті сучасних культурних процесів.

Д. Маяцький

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ АКОРДЕОНА В КОМПОЗИТОРСЬКІЙ ТВОРЧОСТІ ХАРРІ ВЕССМАНА

D. Maiatskyi

INTERPRETATION OF THE ACCORDION IN THE COMPOSITION OF HARRI WESSMAN

Баянно-акордеонне мистецтво є важливою складовою європейської музичної культури другої половини ХХ — початку ХХІ століття. У цей період акордеон поступово утверджується як академічний інструмент й активно входить до жанрових сфер камерно-ансамблевої та концертної інструментальної музики.

Суттєву роль у цьому процесі відіграє творча діяльність фінських композиторів та виконавців-акордеоністів, яка значною мірою сприяє визнанню акордеона як рівноправного інструмента сучасного академічного музичного мистецтва.

Одним із яскравих представників сучасної фінської композиторської школи є Харрі Вессман (Harri Wessman, нар. 1949), чия творча діяльність демонструє вдале поєднання традицій та новачій. Професійну освіту музикант здобув в одному з провідних музичних навчальних закладів Північної Європи — Академії Сібеліуса у Гельсінкі. У композиторському доробку митця чільне місце загалом посідають сфери камерно-інструментальної та вокальної музики.

Звернення композитора до акордеона пов'язане з пошуком нових темброво-фонічних можливостей сучасної музики та бажанням інтегрувати інструмент в академічну композиторську практику. Акордеон у творчості Харрі Вессмана репрезентований як у сольних, так і в камерно-ансамблевих жанрах.

Сольний напрям представлений передусім концертними та педагогічними композиціями, серед яких — Соната для акордеона (*Sonatti harmonikalle*, 1986), Lamento пам'яті композитора Йоуні Кайпанена (*Lamento — in memorial Jouni Kaipanen*, 2015), *Je chante la beauté de la solitude* («Я оспівую красу самотності», 1982), цикли *Album for Marjut Tynkkynen's Accordion Class, and others as well*, збірка *Soitan harmonikkaa* («Я граю на акордеоні»), які яскраво демонструють характерні риси авторського стилю митця та його розуміння цього інструменту.

Камерно-ансамблева сфера акордеонної творчості Харрі Вессмана представлена насамперед такими композиціями, як *Duo for Accordions* для двох акордеонів (1980), Тріо для акордеону, флейти та гітари (*Trio for Accordion, Flute and Guitar*, 1981), *Barocco* для віолончелі та акордеона (2006).

У Дуеті для двох акордеонів (*Duo for Accordions*) композитор використовує принцип поліфонічної взаємодії партій, завдяки чому формується складна багатоголосна фактура та виразна темброва палітра. Партії акордеонів утворюють єдину фактурну систему, у якій тематичний матеріал постійно передається від одного виконавця до іншого. Такий принцип побудови музичної тканини створює відчуття безперервного діалогу.

У Тріо для акордеону, флейти та гітари акордеон виступає як рівноправний учасник камерного ансамблю, вступаючи в тембровий діалог із флейтою та гітарою. Тематичний матеріал розподіляється між інструментами, що створює відчуття постійної взаємодії та розвитку, у якому кожен інструмент виконує самостійну роль, а їх поєднання створює різноманітні колористичні ефекти.

У свою чергу, *Barocco* для віолончелі та акордеона є характерним прикладом притаманного творчості композитора звернення до стилістичних алюзій барокової музики в поєднанні з елементами сучасної музичної мови.

Музична мова акордеонових творів Вессмана загалом характеризується поєднанням традиційних і модерних принципів музичного мислення, фактурних прийомів тощо. Для творчості композитора характерне використання поліфонічної фактури, реєстрової драматургії та різноманітних тембрових контрастів. Митець активно використовує акордові комплекси, квартково-квінтові співзвуччя та інші гармонічні структури, що збагачують темброву палітру акордеона. Особливу роль відіграє поєднання акордових вертикалей із лінарним розвитком голосів, що дозволяє максимально розкрити багатоголосий потенціал інструмента.

У творчості Харрі Вессмана акордеон постає як універсальний академічний інструмент, гідний репрезентант сучасної музичної мови, здатний виконувати концертний репертуар, виступаючи як з ансамблевими, так і з сольними функціями. Акордеонний доробок композитора є важливою складовою його камерно-інструментальної творчості та сучасного баянно-акордеонного мистецтва Фінляндії загалом.

I. Ivakh

РИТОРИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ СТРАТЕГІЇ У СКРИПКОВОМУ МИСТЕЦТВІ ДОБИ ПРОСВІТНИЦТВА

I. Ivakh

RHETORIC AS A TOOL FOR SHAPING PERFORMANCE STRATEGY IN VIOLIN ART OF THE ENLIGHTENMENT ERA

Сучасний етап розвитку музикознавства та виконавської інтерпретології характеризується глибоким інтересом до семантичних та комунікативних аспектів музичного тексту. Особливо гостро це питання постає при дослідженні спадщини XVIII ст. — епохи Просвітництва, де музика не мислилася поза контекстом інтелектуальних та філософських рухів. Для скрипаля-дослідника ключовим викликом є розкодування авторського задуму, що потребує залучення міждисциплінарних підходів. Найбільш релевантним у цьому контексті є метод музичної риторики, який у добу Просвітництва слугував універсальною мовою та фундаментом для професійного мислення.

У XVIII ст. музика вважалася безпосередньою аналогією вербального мовлення, а композитор — оратором, чиєю метою, крім естетичне задоволення слухача, було ще й переконання та збудження певних афектів. Відповідно, скрипковий концерт як жанр, заснований на діалозі (а часто й на змаганні) соліста та оркестру, став ідеальною платформою для реалізації риторичних стратегій.

Французький скрипковий концерт доби Просвітництва (зокрема творчість Ж.-М. Леклера, П. Гавіньє, Дж. Б. Віотті) демонструє унікальний синтез раціоналістичної логіки та витонченої емоційності. Французька традиція вимагала